

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilne se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica in petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost“ je ...

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom začelo je IV. četrtletje XIV. tečaja našega lista. Vabimo zato naše gg. naročnike, da svojo naročbo o pravem času obnove, da ne nastanejo neredi v pošiljanju lista.

Opozarjamo ob enem gg. naročnike, kateri svojega dolga doslej niso še poravnali, da svojo dolžnost čim prej storijo.

Cena listu je:

za vse leto . . . . . gl. 6.—
za pol leta . . . . . gl. 3.—
za četrt leta . . . . . gl. 1.50

Prihodnja doba bode tim zanimi večja, kajti vršile se bodo v njej deželne volitve v Trstu, o katerih bodemo natančno poročali. Vabimo tedaj slov. rodoljube, da naš list tudi gmetno podpirajo in širijo. Stare naročnike prosimo, da nam še dalje ostanejo zvesti ter poravnajo, ako imajo še kak dolg pri upravnštvu; nove pa, da naročivši se zajedno tudi plačajo.

Upravnštvo „Edinosti“.

Na bojišče.

Bližajoče se volitve dajejo uže povoda raznim tržaškim časopisom, da pridigajo ubozim volilcem o slogi in vzajemnem delovanju. „Mattino“ od nedelje je prvi prelomil občno tišino. Silenzio regna. che fa spavento! upije ta „konservativni“ list ter se mu zdi to občno molčanje nov in karakterističen simptom. Prihodnji deželni zbor naj bi bil po njegovej misli, katerekoli politične barve, glavna stvar je, da je sestavljen iz mož, sposobnih in umnih, ki bi istinito gledali na blagor in korist mesta.

Poluurni list je tedaj uže izrekel svojo. Volilci naj ne gledajo na politično barvo svojih kandidatov, temveč naj si iščejo in izberó moze delalne in skrbne. Pri tem pa „Mattino“ ne imenuje narodnosti gospodov kandidatov. Razumno je samo ob sebi, da o Slovincih ali Slovanih

sploh tu ni govora. Naj si bodo zadnjih kandidati še tako dobri upravniki in državniki, tem treba zapreti pot v deželno zbornico!

Sedaj pa: a d r e m. „Mattino“ član kar omenja neke „tišine“ ki vlada, da človeka strah spreleta. In res; tudi mi opazujemo neko globoko tišino ki se opazuje v dotičnih krogih. Ali ta tišina je le navidezna. Nekje, za kulisami, se pridno dela, spleta, obeta in preti, sklepajo se nekake tajnostne pogodbe in drugo. Kakor je v gledišču vse tiho, ko se za zastorom napravlja nov scenarij, nov prikaz — enako je sedaj v Trstu. Volitve so uže pred vratmi ali še ni slišati ničesar o kandidatih temveč, vse je skrivno, vse se nekako tajno napravlja, snuje in kuje.

Res, prav čudna prikazen. Brez dvojbe bode lista kandidatov izšla stoprav zadnji moment in tedaj se dogodi . . . . kar se dogodi. Kaj si moremo mi Slovenci obetati od bodočih volitev?

Sijajnih obetov si ne moremo delati. Kakor se nam dozdeva (in o tem smo uže pisali) namerava vlada pridobiti si liberalno stranko ter upljevati na njo, da poneha nekoliko od svoje strastnosti ter pusti, da se v bodočih volitvah izvolé tudi nekateri „vladini“ moze ter se osnujejo v deželnej zbornici dve enako močni stranki: konservativna ali vladina in radikalna ali Progressova. Ista vlada menda dobro ve, da večina tukajšnjega prebivalstva je uže okužena po Progressovih nazorih. Zadaji so našli uže pot v najzadnje slojeve tukajšnjega prebivalstva.

Ne samo gospoda na magistratu in v mestnih službah očituje se liberalno in navzeto Progressovih duhomornih nazorov, ampak celo nezaten obrtnik in delalec, ki dobiva ali ne dobiva zaslužka pri mestnem magistratu šestokrat ponosno izreka, da pripada liberalnej stranki ter za njo deluje.

Magistrat se jako poteza, da si ohrani zveste in udane te svoje privržence. Z obljubami, odškodninami in nagradami

svgojil si je posebno kasto mestnih pobalimov in postopačev, ki o priliki volitev uapenjajo vse svoje moči, da ubogo ljudstvo mamijo in slepe. Ti novodobni črnici, mestna sodruga, sestavljena iz najbolj lačnih in različnih elementov, slovanski odpadniki in italijanski privandrovc, ti ljudje delajo tukaj „javno menenje“ ter vodijo magistratno politiko. Ko je kaka mestna seja, o kateri je prevideti, da se bode slovenska nezatna manjšina uprla in odločno protestovala, spravijo se ti črnici na galerijo ter tam kaj ropočejo, žvižgajo in sikajo, ako se kak naš poslanec drzne usta odpreti ter zagovarjati naše pravice.

Isto nalogo imajo po okolici nastavljeni kapovile, poljski čuvaji, dacarji cestni nadzorovalci in celo nekateri učitelji. Osobito prvi, namreč okoličanski kapovile, so baš v to postavljeni. Bliža se čas volitev in slavni naš magistrat bode skrbel, da se mu ti živi stebri ne odtujijo. Da se spodbodejo k vstrajnemu in vspešnemu delu v bližnih volitvah, odločilo jim bode mestno starešinstvo v svojej bodočej seji posebno nagrado za zasluge, koje si pridobé stoprav pri prihodnjih volitvah!

Videl boš lahko kmalu vse te biriče, kako bodo letali po okolici ter lovili v svoje mreže one, ki se še ne zavedajo popolnoma svojega rodu. Iz ust jim bodo prihajale medeno-sladke besede, prepričevali bodo našega priprostega kmeta ter ga nagovarjali, da voli nasprotne kandidate.

Okoličani! mi Vam ne delamo nikacih premastnih obetov. Kdor je mož in se svoje ga moztva zaveda, kdor ni kukavica ter ve kaj so državljanske pravice in koliko škode in važnosti so iste za nas in naše blagostanje; kdor hoče veljati in ostati značajnej in poštenjak — oni naj se ne pusti zvabiti na led od neznačajnej živ in plačanih magistratnih biričev; onega naj ne premami obečan liter vina ali goldinar za prodan glas! Kdor se hoče pre-

pričati o istinitosti naših besedi, ozri se krog sebe in videl bode nepoštenu in samolastno ravnanje, ki je imata magistrat in lahonska gospoda z nami; sprevidel bode, da vse obljube, ki vam jih delajo Lahoni na magistratu neso družega nego očitna želja po prevladanju nad slovenskimi okoličani in njih uničenju.

Do 40000 tisoč nas prebiva v okolici, kateri vsi govorimo zgolj slovenski jezik, ki plačujemo obilne davke in doklade občini, katera nam pa v zameno nastavlja slovanske odpadnike za župane, uraduje z nami v tujščini in skrbi, da se italijanstvo in odpadništvo mej nami čedalje širi. Okoličan mora se vsaj sedaj zavesti ter si izvoliti svojih šest zastopnikov, kateri ga bodo branili pred brezobzirnim Lahom.

V merodajnih krogih se tedaj deluje tajno in skrivno. Primorska vlada bi menda res hotela, da se jej vsaj v teh volitvah posreči spraviti polovico svojih poslancev v deželno zbornico. Iz tišine in obnega miru, ki vlada čeprav so volitve uže pred vratmi, lahko povzamemo, da se jej-morda posreči spraviti v prihodnji deželni zbor kopico svojih mož. Pri tem pa menda računa tudi s Slovinci.

„Avstrijstvo“ Trsta zagovarjali so nekaj merodajni krogi v rumenej hiši s tem, da so trdili, da je okolica tržaškega mesta odločno patrijotična. In res, neso se varali, Okoličani našega mesta so res zvesti podaniki habsburške hiše, ali je umestno, da se dopušča, da se tudi ta naj-zvestejši živelj kviri in mami po lahonskih idejah. Slavna vlada se lahko z mirno vestjo zanese na ubornega in zvestega okoličana. Morala bi pa pri tem gledati, da se tem zvestim državljanom ne godé one vnebovpijoče krivice, kakor dosedaj od strani lahonskega magistrata.

S smelim zaupanjem na boljšo prihodnost in sé željo, da bi tudi slavna vlada sama spregledala in uvidela v slo-

PODLISTEK.

Slike s pota.

VII.

Spoznal sem, da je še najboljše, če ostane vsak pri svojem. Ko sem v zadnjem pismu, namenjenem Vam, gospod urednik, vse hvalil ter spreobrnivši se bil hvaležen, da so me v Ločji potegnili preko gnojne mlake, očitali so mi nekoji, da sem jih premalo omenil. Ta bi bil rad videl dalje to, a krajše ono oni spet drugače, vsakdo bi pa slišal rad le o sebi največ. Mej zabavljiveci bil je tudi oče Košplet, trdeč da nesem naštel vseh njegovih „profesijonov“. Človek bi v pristni ločjanski jezi prav po kranjski zahudičal, če bi to ne bilo greh. Mari moram jaz vse vedeti, kdaj in kako hodi Košplet korenin kopat, suhih gnezd nabirat, krav zdraviti, starim mamkam „madron“ pregnat. Očka Košplet; Vi veste, kaj je „pavša“ in „avša“ in kaj je „pavšal“, zato pa vedite, da bi moral imeti pavšal, da izvem vse Vaše tajnosti. Morda se še vidiva, do tedaj pa ne zamerite! Dekleta bi bila celo rada da

povem, koliko imajo dote, koliko let in koliko zob, a to so jako kočljive stvari; človek našteje lakko preveč ali pa premalo. Vsem ne morem pomagati. Vsak človek mora kdaj uporabljati tudi svojo prosto voljo, če so mu jo odgoja in razni dolgovi še kaj pustili, zato se hočem danes ravnati prav sam po sebi in svojih mislih imajoč pred očmi Buffonov izrek: „le style c'est Phomme“.

Iz Ločja kazalo mi je v Grabljevec. Kakor se rad ogibljem trgov in sploh večjih krajev, vendar nesem mogel drugače, da sem dregnul v to gnezdo. Ker selu kmetskega rodu ne morem vseh tistih velikotržanskih in malo mestnih „finés“ tako lepo povedati in tako primerno zakrožiti, kakor gre tako itaenitnemu kraju. Zato pa ne bodi nikdo hud, če obravnavam in obdelavam kakšno reč morda preveč po domače; saj je baje „po domače“ najbolj komod.

Grabljevec je s ednje velikosti trg na Slovenskem. Dosti več slovenskega pa nema na sebi kot to, da je na Slovenskem. Vender je tudi to nekaj. Urok temu so razmere in njihovi činitelji; razmere pa

neso uzrok, da je trg na slovenskej zemlji. Faktorjem teh razmer je gaslo če sploh imajo kašno: — „nesloga“. Voditelj in pravcati „movens“ vsega gibanja je ponosen na to, da mu je narava podelila modro krv, rodbina pa kapital, strast, sila, in zmožnosti. On je središče — solnce, okolo kojega se sučejo planeti s svojimi trabanti in trabantičji, kojih dostojanstva začénjajo blizu „središča“ ter končujejo v prav navadnih tržanskih velikih in malih barabah. Da primerjam odnošaje v Grabljeveci s solničnim sostavom, temu je pač jako važen povod. Ne samo v Grabljeveci, marveč sploh je v nas taka, da kdor ima kapital, stoji na njem liki zvezdi stalnici, denarja željni in denarja žejni niži slojevi pa se premičejo okolo njih in ž njimi prav tako kot planeti s svojimi trabanti okrog solca. Nek francoski filozof tudi pravi menda: „Oni, koji ne prisposodblja, ta je neumen; oni, koji izmišlja umišljene odnošaje, ta je norec“. Toda vrnimo se v Grabljevec. Najimnitnejšo osebo sem uže pokazal. Ker ni naše gore list, nečem se dlje baviti ž njim. Druga, nič manj važna oseba, in za razvoj tržanskih spletek in

komplotov neizogibna stvar v človeški podobi je Jože Nasmukan. Ne rekajo mu zastoj tako. Mož ni ne star ne mlad, sivo pa ima uže brado in golo teme, gotovo znamenje, da jo je uže marsikje izpeljal. On Vam zna biti vse v vsem. Njegov „patent“ je pisan le za mešetarstvo, ali mož je vešak v tej stroki, to se mora reči; pomaga lahko tudi v najobčutljivejših zadevah, če bi bilo tudi takšno, po kojih neki naši pisci — zóna me sprehaja to napisati — brskajo „s šivanko po na pol zaraslem obrunku stare rane“. Jože Nasmukan pa umeva tudi svojega „zanata“ postranske stroke: kupčijo, sleparstvo, laž, kletvino. Zadnje je zmožen v štirih jezikih. Da je on vmes in vsak prepir je začel ali po-avnan, kakor si ga plačal. Če trdiš njemu na vkljub, da je črno, kar je črno, dokaže ti kmalu, da ni res črno; če se mu še protiviš, dokaže ti z nepobitnimi dokazi, da je celo belo; poslednjič se pa spravi tudi na te ter ti dokaže, da se motiš ali pa ničesar ne veš. Zvit je kot kozji rog. Ne da bi plačal uvoznino od prašiča, kojega je imel na vozu, pripravil ga je vender in to s prav nedolžno zvijačo za

venskih okoličin svoje najzvestejše podanike in stražo ob Adriji, nadejajoč se, da bo slednjič vendar enkrat izvedla tudi mej njimi narodno ravnopravnost ter je smatrala za svoje — pozivamo slovenske okoličane na boj v prihonjih volitvah.

Izvolite si svoje moze, koji bodo umeli vaše težnje in potrebe, koji se bodo vedeli upirati tujemu nasilstvu ter bodo zajedno dobri domoljubi in zvesti Avstriji!

Deželni zbori.

Istrski.

(Tretja seja dne 16. t. m.)

Pričujoči so vsi poslanci; galerija je polna. Predsednik dr. Campitelli otvori zborovanje ter pozove tajnika dr. Stanicha, da prebere zapisnik zadnjih sej ter praša navzoče je-li ima kdo kaj pripomniti.

Vstane dr. Laginja in predlaga, da se zapisnik prvih dveh sej izpravi tako: 1) da so v prvej seji koncem govora g. predsednika slovanski poslanci vskliknoli „Živio“ Nj. Veličanstvu, 2) da je predsednik prečital svoj govor samo italijanski, podpredsednik hrvatski in vladni zastopnik v obeh jezikih. Vladni zastopnik v kolikor se njega tiče pristaje na predlog dr. Laginje (Živio! pri manjšini). Predsednik obljublja, da se to vzame v zapisnik. Isti javlja, da se je krški škof dr. Feretić sam pismeno opravičil, da ne more zahajati k sejam, da so se konstituirali deželnozborni odbori, da je deželni šolski svet predložil proračun za l. 1890 itd., zatem čita pismo bivšega deželnega odbornika dr. Petrisa, v kojem se zahvaljuje na laskavemu priznanju njegovoga delovanja v pokrajinskem odboru in več drugih dopisov.

2. V imenu imunitetnega odbora predlaga dr. Gambini, da se ne dovoli deželnemu sodišču v Trstu, da se mu izroči deželni zastopnik Mandić, da proti njemu postopa v prihodnjem porotnem zasedanju radi tiskovnega prestopka. Zastopnik Mandić se ne izroči sodišču dokler ostane dež. poslanec.

Vstane dr. Fragiaco ter pristaje menenju imunitetnega odbora, da se Mandića ne izroči sodišču dokler deželni zbor zboruje. Pristaje pa sklepom nerad kajti za Mandićem — poslancem se skriva časnikar ne najboljšje vrste za našo pokrajino.

Kdo je ta Mandić? Hrvatski pisar, izdajatelj in urednik in kar si bodi lista „Naša Sloga“, to je oni, ki je sejal nemir mej našim kmetstvom, kateri nas ne smatrajo kakor nekdanj za brate temveč za najstrastnejše sovražnike. V svojem ne-

sramnem listu topta vsako sveto stvar ter nas slika kakor „birbanti, felloni, fedifraghi, irreligiosi, lupi rapaci“ sploh kot ljudi, ki neso ustvarjeni po podobi božji. — Da ni Mandić deželni zastopnik izročil bi ga on najhujšej kazni in gotovo bi mu vsa pokrajina pritrčila, kajti rečila bi se osebe, ki hoče moralno uničiti vso pokrajino. Želi mu pa, da še dlje časa živi in se popravi. (Na zadnje besede nastane po vsej dvorani smeh. Dr. Fragiaco govori je strastno in zdaj pa zdaj pogledal na pisan govor. Na galeriji se nihče ni zganil).

Mandić prosi za besedo in spre govori hrvatski:

Visoki sabore!

Nisam kanio govoriti u predmetu, koj se tiče moje osobe, da mi se nerečne „Cicero pro domo“ no napadnut strastvenim i prostačkim načinom po častnom zastupniku Fragiacomu, usiljen sam, da mu ih par odvratim na svoju obranu. (Na galeriji hrkanje, psikanje i buka).

Predsednik: Prosil bi vas, da rabite v svojem govoru jezik ki je znan vsemu zboru:

Mandić dignutim glasom: Presvjetli gospodine predsjedniče! Govorim i govoriti ću u buduće hrvatskim jezikom; jezikom, kojim govori preko 30.000 mojih birača; jezikom, koji je skoro izključivo u uporabi u mojem izbornom kotaru; jezikom, koj je moj materinski jezik; jezikom, kojim se služi većina pučanstva naše pokrajine i napokon onim jezikom, kojim imadem u ovom visokom saboru pravo služiti se na temelju državnih temeljnih zakona. (Na galeriji psikanje i buka. Sa klupah manjine odobravanje i živio-klici!)

Predsednik seže zopet govorniku v besedo ter čita odstavek, s katerim izjavlja, da on noče nositi odgovornosti za vse ono kar se v zboru govori v hrvatskem jeziku, katerega on ne razumi.

Mandić odgovarja predsedniku še glasneje: Presvjetli gospodine predsjedniče! Ja nediram u Vaša predsjednička prava, no neću također nikada dopustiti, da itko dirne u moja zastupnička prava. (Na klupah manjine: živio!) Zatim prosliedi: Visoki sabore! Častni piranski zastupnik izvolio je meni prišiti svojstva i naslova, kojih ja, Bogu hvala, do sada nisam imao. On mi nerazložno i nedično predbacuje, da sijem putem našeg časopisa nemir i neslogu u pokrajini, te da bunim seljačtvo proti gospodi. On me u tom nemože suditi, jer nerazumije što ja govorim niti što pišem. Ako pako misli, da sijem neslogu i bunim seljačtvo tim, što ga ustmeno i tiskom bodrim na rad, marljivost i štednju, što ga učim, da štuje tuđe, a odlučno pita i zahtjeva ono, što ga ide po pravici i zakonu, tada uvjeravam predgovornika g. Fragiaco, da ću i u buduće u ovom smislu sijati u pokrajini nemir i neslogu i buniti seljačtvo proti gospodi pa bilo to častnomu zastupniku pravo ili ne. (Živio! od strane manjine). Njegovu klevetu, da predstavljam hrvatskomu puku u Istri ta-

mesom in vinom pomnoževati četo sobojevnikov svojih. Drugi zopet se korače govoreč, da jim je možno, če bi hoteli, s pedesetimi goldinarji predrugačiti v štiriindvajsetih urah vsega okraja politično mišljenje. Tu so ti zastopani ultraliberalci konservativci, tolažeč se menda z besedami: „Bog bode uže dal“, klerikalci (Grabljevec je na Kranjskem) ki se hočejo jeden drugoga doteči, da si sežejo v roke in reko katero.

Po narodnosti in narodni navdušenosti bi tržane ločili: navdušene narodnjake, (jako malo njih), hladne ali „po domače“ narodnjake, uradne narodnjake, par Kranjcev in nekaj divjakov, ki imajo pa slabost, da pripadajo lahko kateri si koli stranki. Vsa ta bujna zmes drži in vleče vse križem, kolikor glav toliko misli in še več, če ima vsaka glava danes tako, jutri pa drugačno misel. Združiti jih sicer drugače ni mogoče kakor če so v trgu na javnem prostoru kake komedije, slovesen pogreb, svečana procesija ali kaj sličnega. Zato je bilo i meni težko ubrati skupno, popolno in soglasno sliko tržanskih razmer. Ako bi bilo treba še kje kaj popolniti, pripravljem sem takoj. Vaš C.

lijansku gospodu kao vjerolomce, tepce i divlju zvierad, odbijam svečano od sebe. Neobaziruć se na svakojake naslove, kojimi obasiplju talijanski listovi naš dobri narod, tako ga častni Fragiaco milostivo zove, izjavljam, da čestite, vriedne i poštene naše suzemljake talijanske narodnosti vazda i svuda nazivljem il opisujem kako valja i kako zaslužuju, te da ništarije nemogu inače krstiti van onim imenom koje njim pripada. Velikodušan kao što jest neće, da me izruči sudu, što bi inače vrlo rado učinio, pa makar ja došao i na vješala tanka. Hvala mu liepa i poklon do crne zemlje na tolikom slobodoumlju i na njegovom neizmjernom milosrdju. Hoće li se izpuniti njegova svakako iskrena (?) želja, da naime dugo poživim, to neodvisi ni od njega ni od mene, no da mu se neće izpuniti drugi dio želje, t. j. da se dugo živće preobratim il poboljšam, to mu zadajem tvrdu vjeru, da mu se u njegovom smislu izpuniti neće. Dapače, obećajem mu eto svečano, da ću i u buduće stupati dosadašnjom stazom, uvijek u slozi i sporazumku s mojim prijatelj i drugovi, a uztreba li, udariti ću još žešće i bezobzirnije na one, koji nam nieću naša prava i zatiru naše narodne svetinje. (Živo odobravanje na klupah manjine i živio-klici; na galeriji nemir i buka).

Slednjič se sprejme predlog imunitetnega odbora z većino glasov.

Za financijski odsek poroča č. Fragiaco in račun se potrdi. Istotako se sprejmejo sledeči računi, o kojih poroča prof. Babuder. V šolskem odseku se sprejmejo: Učitelju Matejčiću se dovoli četrti kvinkvenium; učitelju A. Niederkornu se tudi poviša pokojnina za 60 gold. in se reši več drugih ulog.

Kranjski.

(III. seja, dne 15. oktobra 1889. l.)

Deželni glavar dr. Poklukar naznani, da se je presvetli cesar zahvalil na čestitki deželnega odbora o priliki imendne (Živioklici.)

Poslanec Pfeifer je naznanil, da se ne more udeležiti današnje seje. Deželni glavar naznani prošnjo učiteljske konference za zvišanje učiteljskih plač, izročeno po poslanci Šukljeju.

Poslanec Dragoš izreče se odločno proti povišanju učiteljskih plač, kajti beda mej kmetovalci je velika, kako naj se plače zvišujejo učiteljem? Vodstvo sv. Cirila in Metoda prosi podpore, isto tako društvo za podporo slovenskih dijakov na Dunaji. Prošnje se izroče finančnemu odseku.

Poslanec Klun stavi samostalni predlog, s katerim se popravljajo §§. 5, 6 in 7 postave z dne 20. julija 1863 o postavljanju in popravljenju cerkva. — Predlog bode poslanec v prihodnji seji utemeljeval.

Vladna predloga z načrtom o vzgojevalnicah in učilnicah za gluhoneme in slepe otroke izroči se na predlog poslanca Detole gospodarskemu odseku; vladna predloga z načrtom zakona, s katerim se izdajejo na podstavi zakona z dne 17. junija 1888 l. drž. zak. št. 99 določila o plačilu za verski pouk po javnih ljudskih šolah, izroči se na predlog poslanca Šuklje-ja finančnemu odseku.

Poslanec Murnik poroča v imenu deželnega odbora o novih splošnih volitvah za deželni zbor vojvodine Kranjske, razpisanih na podlagi Najvišjega patenta z dne 19. aprila 1889. Odobré se vse volitve kmetskih občin brez razgovora.

K volitvi Ljubljanskega mesta oglasi se poslanec Klun in pravi, da ima po natančnem pregledu volitve Ljubljanskega mesta mnogo pomislekov zoper volitev g. Hribarja. Pročita se poročilo deželnega odbora o tej volitvi.

Iz njega je razvidno, da se neso izpolnjevala določila §. 19. deželnega volilnega reda, kateri določa, da se ima ožja volitev vršiti istim načinom, kakor glavna. Tu pa so se glasovnice izročale pred durmi magistratne dvorane, dočim postava določuje da se izkaznice pošljejo 24 ur preje na dom. Tudi se ima dan volitve javno naznaniti, kar pri ožji volitvi v Ljubljani ni bilo, saj na vogalih ni bilo nobenega

uaznanila, je li bil na rotovži govornik ne vé, on ga ni videl. Magistratni uradniki so glasovnice delili tudi drugim ljudem, ne samo volilcem. (Dr. Tavčar: To ni dokazano!) Poslanec Klun odvrne, da je videl to z lastnimi očmi in to mu je najboljši porok, da je tako bilo. Vsak volilec se mora po postavi s svojo izkaznico izkazati in če je volilna komisija ravnala drugače, ravnala je krivo, ker le izkaznica dá volilcu pravico, da stopi v volilno sobano. Prihajali so pa v volilno sobano, ki neso imeli nobene volilne pravice. Zaradi vseh teh pomislekov nasvetuje, da se volitev Petra Grassellija potrdi, volitev Ivana Hribarja pa izroči posebnemu odseku sedmerih članov.

Dr. Tavčar se neće spuščati v podrobnosti in se v bistvu ne protivi, da se kanoniku Klunu neprijetna volitev izroči odseku.

Poslanec Murnik pravi, da je deželni zbor zgolj mogel poročati le o tem, kar je v aktih, in iz teh je razvidno, da ni niti proti volitvi g. Grassellija, niti proti ožji volitvi g. Hribarja ugovarjati. Mero dajen je za poročilo zapisnik volilne komisije, katerega poročevalec prebere. Z ozirom na ta zapisnik, obrnil se je deželni odbor do mestnega magistrata, naj naznani kako se je indentiteta vsacega volilca konstatovale.

Poročevalec prebere dotični magistratov dopis, kateri je zaslial člane volilne komisije, ki so izjavili, da je bilo neznatno število volilcev, ki so volili brez izkaznic. Volilci, ki jih neso imeli, so smeli voliti šele potem, ko se je konstatovala identiteta. Tudi z gospodom županom in vladnim komisarjem je govoril poročevalec in rekli so mu, da je bilo število volilcev, ki so volili brez izkaznic tako neznatno, da ne bi iritovalo izida volitve.

Volitev g. Grassellija se potem odobri, a vsprejme se predlog g. poslanca Kluna, da se izroči g. Hribarja volitev verificijskemu odseku sedmero udov, ki se bodo volil koncem seje.

Potem se potrdé vse druge volitve mest in kupčijske in obrtnijske zbornice, kakor tudi velikega posestva.

V imenu finančnega odseka poroča poslanec Klun o izkazu glede gospodarenja s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1888. Doneski deželnega zaklada v pokritje primanjkljaja pri učiteljskem pokojninskem zakladu so bili za l. 1888 proračunani na 11.058 gold. potrosilo se pa je 11.500 gold. torej v primeri s proračunom več za 442 gold. Deželni zbor vzame ta izkaz na znanje.

Poslanec Klun poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za l. 1888. Aktivitetni užitki učiteljev iznašali so 253 tisoč 482 gld., izplačalo pa se je pod tem naslovom samo 245.433 gold. 36 kr.; torej menj 8048 gold. 36 kr. in je bilo sploh mimo proračuna menj stroškov 8048 gold. 64 kr., skupni dohodek pa je bil s potrjenim proračunom večji za 4656 gold. 86 1/2 kr., torej je fakičnega prihranka 11.668 gold. 42 kr. Gospodarjenje z gotovino kaže vsled večjih dohodkov oziroma manjih stroškov v dejanskem iznosu se je iz deželnega zaklada mesto proračunjenih gold. 111.873.26 v pokritje primanjkljaja normalno-šolskega zaklada potrosilo le 96.984 gold. 57 1/2 kr., torej se je prihranilo gld. 14.888 gold. 98 1/2. — Poročilo se vzame na znanje.

Poslanec Hribar poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu gledališkega zaklada za l. 1888. Isti kaže čiste imovine 64.703 gold. 91 kr. v primeri z imovino l. l. 61.753 gold. 20 1/2 pokaže se koncem leta pomnoženje imovine za 2950 gold. 70 1/2 kr. Vrednost posestev gledališkega zaklada je znašala dne 31. dec. 1887. 42.378 gold. 79 kr., za popravo leta 1888. v redutnih hišah 175 gold. 87 kr., skupaj 42.554 gold. 66 kr. Odbivši 4% odpis od 22.554 gold. 66

kr. takisto kakor pri deželni prisilni delavnici, to je 902 gold. 18 kr. ostane 41.652 gold. 48 kr. Za prvotno stavbo gledališkega poslopja so si kranjski stanovni glavnic 19.000 gold. st. d. ali 19.950 gl. av. v. iz domestikalnega sedaj deželnega zaklada izposodili in zato 2 dolžni pismi i. s. z dne 10. julija 1846 s 15 tisoč goldinarji in z dne 15. oktobra 1848 z 4000 gold. skupaj 19.000 gold. st. d. izdali, kateri sta pri dež. blagajnici shranjeni. Ta dolg je torej pasivum gledališkega in aktivum dež. zaklada. V deželnozbornski seji dne 2. marca 1863 se je odpis tega dolga sklenil, toda v deželnozbornski seji dne 20. decembra 1873 se je prejšnji sklep zopet razveljavil. L. 1888. se je ta dolg v sled prodaje gledališke razvaline filharm. društvu z ozirom na to, da je tudi redutnih poslopih uže prvotno uknjižen, izbrisal pri gledališkem poslopiju. — Računski sklep se brez razgovora odobri.

Poslanec dr. Schaffer poroča v imenu finančnega odseka in nasvetuje: 1. Deželni odbor se pooblašča, da v izjemnih slučajih, ako bi posamezne v baronice Lichtenthurnove dekliskem sirotišču ob deželnih ustanovah usgojevane deklice, dovršivše 15. leto ne bile še toliko krepke, da bi lahko popustile zavod ter ne kvariti si zdravja, ustopile v kako službo, dovoli se na prošnjo vodstva Lichtenthurnovega sirotišča, da ostanejo še dalje do konca 16. leta ob troških sirotinjskega ustanovnega zaklada v zavodu. 2. Prošnja vodstva Lichtenthurnovega dekliskega zavoda za zvišanje letne oskrbnine od 90 gold. na 100 gold. se ne usliši. Predlogi se vprejmo.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V deželnem zboru češkem se boro Mladočehi proti namestniku. Stavili so interpelacijo o razpustu „akademičnega društva“. Predno so Mladočehi stavili to interpelacijo v deželnem zboru, naznanili so to Staročeskemu klubu ter ga vprašali, ali jo tudi on podpiše. Predsedništvo Staročeskega kluba je odgovorilo, da klub kot tak ne podpiše interpelacije, da pa pušča vsakemu svojih članov na prosto voljo, ako hoče to storiti. Deželni namestnik grof Thun je odgovoril na to interpelacijo v nemščini ter povdarjal, da je vseučiliška mladina prekoračila meje, določene jej po pravilih društva ter prestopila na politično polje. V svojem odgovoru je namestnik mahnil tudi po Mladočehih, katerim so staročeska glasila očitala, da za vsemi temi izjavami akademičnega društva stoje Mladočehi, kateri netižno v vseučiliški mladini politične strasti ter je zapletajo v jako nevarne položaje. Namestnik je vsa očitanja v svojem odgovoru spretno uporabil, rekel je, da oni kateri spodbujajo vseučilišnike k takim nepremišljenim korakom ravnajo jako brezvestno, ker vse zle posledice teh mladostnih prestopkov ne zadevajo one, kateri so je zakrivali, nego mladino samo, katera se mora za nje pokoriti. Očital je tudi poslancu Tislerju, ki je profesor na tehniški, da je tudi on podpisal interpelacijo. S tem hujška mladino, mesto da bi jo miril. Ta odgovor je Mladočehi jako razburil. Navstal je velik ropot v zbornici. V prihodnji seji so stavili interpelacijo, zakaj ni namestnik odgovoril na češko interpelacijo v češčini in pa tudi zaradi onega očitanja nasproti prof. Tislerju.

V gališkem deželnem zboru zahteval je poslanec Romančuk naj se osnuje v Čartkovu ruska gimnazija, v štirih družih mestih naj se pa osnujejo ruske paralelke na poljskih gimnazijah. Zahteval je nadalje, naj se osnuje eno rusko učiteljsko in na vseh drugih pa, naj se odprejo ruske paralelke. Vse te zahteve so

popolnoma opravičene, ker ruski živelj je v Galiciji v večini; v vsej deželi je pa ena sama ruska gimnazija in še celo osnovnih šol Poljaki Rusom ne dajo.

V bukovinskem deželnem zboru so vsi poslanci podpisali prošnjo, naj bi vlada popolnila vseučilišče v Černovicah ter osnovala še medicinsko fakulteto. Omeniti moramo, da je to najslabša in najnepotrebnejša univerza v Avstriji. Osnovali so jo Nemci, dokler so bili še na kormilu, da bode to zadnja nemška postojanka na vzhodu. Univerza je nemška, a jako slabo napreduje ter ima najmanj dijakov izmed vseh visokih šol v Avstriji. Nadjamo se, da se ta nepotrebna želja Bukovincem ne izpolni. —

V hrvatskem saboru stavlja je poslanec dr. Barčić predlog zaradi zjedinenja Dalmacije s kraljevino Hrvatsko in Slavonijo. Predlagal je, naj slavni sabor stori potrebne korake, da dalmatinski zbor in hrvatski sabor izvolita vsak po dvanajst članov, kateri naj prouče način združenja. Predlog je izroččen posebnemu odboru obstoječemu iz 11 članov. V ta odbor sta voljena tudi dva opozicijonala.

Madžari so dosegli te dni, za čemer so toliko časa hrepneli. Pretekli teden so bile na Dunaji skupne seje obeh ministerstev, avstrijskega in ogerskega pod predsedništvom cesarjevim. Koj se je raznesel glas, da je v ogerskem ministerstvu kriza, da se bodo v skupnih sejah razpravljala državopravna in gospodarska vprašanja, in da ako ogerski ministri ne dube, česar zahtevajo, da odstopijo. Vrnili so se domov in ni jim treba odstopiti. Dosegli so, kar so hoteli, naša vojska, do sedaj c. kr. vojska imenuje se zana-prej c. in k. vojska. Židje in njih glasila, kakor „Neue Fr. Pr.“ so s tem madžarskim vspehom neizmerno zadovoljni. Ta koncesija, pravijo, bode imela dobre posledice za skupno vojsko, prikupila jo bode Madjarom, kateri so jo do sedaj mrzeli. Besedica in je veznik, modrujejo židovski novinarji, in zvezalo bode našo vojsko z madžarskim narodom, da jo bode v bodoče tako ljubil, kakor jo ljubijo avstrijski narodi. No vse to je jalovo govoričenje. Madžari ostanejo kar so bili, zakleti sovražniki vsega, kar spominja na vzajemnost z Avstrijo. „In“ v naslovu vojske je prvi korak; s tem vspehom ne bodo še zadovoljni, delati bodo nadalje, da dosežejo popolno samostojnost. Z demonstracijami, kakor je bila „Janskega“ v Pešti, kakor je bila proti črno-žolti zastavi v Monoru, dosegli so to; da dosežejo več, našli bodo druga pota. Na Dunaju bodo pa Madjarom vse dovolili, samo da bodo s tem Slovani bolj potlačeni. No kake posledice bode imelo to za državo, pokaže nam prihodnost.

Vnanje dežele.

Srbska skupština izbrala je Pašića predsednikom in prvim namestnikom Katića. Novine javljajo, da so nameravali atentat na kraljico vozečo se iz Bukarešte v Beligrad. Zločin se pa ni posrečil, ker je kraljičin vlak došel na mesto deset minut pred nego je bil napovedan. V južno Srbijo naseli se 1200 črnogorskih družin, ki valed lakote in slabe letine ne morejo doma živeti. Turška vlada je uže dovolila Črnogorcem prehod čez turške zemlje. V južni Srbiji, so naseljeni Arnauti, ki so jako uporni in divji podaniki. Črnogorci je bodo v bodoče brzdati ter zavračali turške napade, ki se tolikrat ponavljajo. Srbska vlada je odpravila mnogo tako znanih honorarnih konzultov ter djala v pokoj več ministrov, ki so jej stali na razpolaganje.

Kralj portugalski Ljudevit I. je umrl 20. t. m. Pokojni kralj je bil pristaš liberalne stranke, vender pa ni cerkvi v svojej državi nasprotoval. Nasledoval mu bode sin Karl Ferdinand, porojen 1863 in poročen s hčerjo grofa Pariškega Amalijo iz hiše Orléans.

DOPISI.

Banjaluka v Bosni dne 13. oktobra. [Izv. dop.] Draga Edinost, pustimi prostorček, da ti sporočim nekoliko o tukajšnjem kraju. Po dolgi lanskej zimi, napočila je zopet spomlad in videl si kmeta kako veselo je prijel za motiko in oralo ter šel rušit in obdelovat kršno zemljo. Obdelal in nasejal je povsod z nadejo, da mu polje lepo obrodi in prinese mnogo sadu. In res mnogo in lepo je obetala spomlad. Kaj veselo je bilo gledati lepo cvetoče sadno drevje in žito po njivah.

Žalibog se pa želja njegova ni spočila niti se mu obilen trud poplačal. Žito, sadje in krompir se je tukaj še precej obneslo ali zadela je ubozeza kmeta druga nesreča. Vse leto je namreč preveč deževalo, v drugo ne sme ubogi kmet brez desetarovega dovoljenja spraviti koruze pod streho.

Uže enajst let hodim po svetu a vidim da doma je najboljše. Osobito mi je bila tukaj prilika opazovati vernike in duhovnike pravoslavne cerkve v kojoj so zadnjič (kakor sem čital v „Sl. Nar.“) odločili prestopiti moji sorojaki v Podragi. Ali videl sem da ni tudi pri njih vse kakor bi moralo biti.

Domače vesti.

IZJAVA.

Politično društvo „Edinost“ je v svojej seji dne 20. t. m. razpravljalo vprašanje o razpisanih mestnih volitvah. Skleneno je nastopno:

„Glede na dosedanje postopanje konservativne stranke v Trstu proti našim pravom, našemu narodu in našim poslanecem v mestnem zboru, izjavlja politično društvo „Edinost“, da se ne more vpletati v volilne boje v mestu tudi v slučaju, ako bi konservativci lastne kandidate postavili.

Želeč, da bi nam to bilo v prihodnosti mogoče — ker nas spajajo s konservativci vred iste vezi udanosti in zvestobe k skupnej domovini, katere smo sinovi, izjavljamo tudi, da popolnoma zaupamo svojej stranki, katera se je vedno in pri vsakej priliki patrijotično ponasala ter bridko obsojamo zlobno obrekovanje, katero je bilo trpeti po izidu zadnjih mestnih volitvah slovanskim volilcem.“

Okoličanskim volilcem naznanjamo pa, kar smo uže v prejšnji številki rekli, da naše politično društvo obrne vso svojo pozornost na volitve v okolici. V vseh okrajih bodo postavljeni naši kandidati; zavedni možje iz Vaše srede, okoličani, ki bodo z vsemi svojimi silami delali za Vas. Narodnjaki v okolici! pazite in varujte svoje rojake pred italijanskimi hujškaci in zapeljivci. Okolica je in mora ostati naša, to pa dokažete v prihodnjih volitvah s tem, da izvolite naše kandidate. V to ime pomagaj nam Bog — in narodna zavednost!

Volilni shod bode v nedeljo dne 27. t. m. na Opčinah v gostilni g. Daneva v vasi ob 4. uri popoldne. Ker je zadeva, namreč določitev kandidatov za V in VI okraj, jako važna, vabi predsedništvo polit. društva „Edinost“ volilce teh okrajev, da se tega shoda mnogobrojno vdeležijo.

Za družbo sv. Cirila in Metoda darovali so nekateri rodoljubi 20. t. m. na Proseku pri Balanču 6 gold. — Živili!

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti oziroma za klopi v novem otroškem vrtu v Rojanu je daroval g. Anton V. iz Barkovelj 2 gold. — V pondeljek nabral je rodoljub gosp. Žnidaršič v krčmi „pri rumeni hiši“ med domačinci 80 kr. — V isti namen daroval je gosp. Andrej Pertot, krčmar uže imenovane krčme 1 gold. Srčna hvala!

Italijanski razred na ljudskejši v sv. Križu, pred katerem smo zadnjič svarili slo-

venske okoličanske stariše, se letos in menda nikoli več ne odpre. Postavodajna oblast stoječa nad tržaškim magistratom in njegovim rudečimi gospodarji, je sprevidela neosnovanost tega razreda, duh po kojem je dišal in zvedela, kdo je napravil dotično prošnjo ter zabranila iz tehtnih razlogov njega otvoritev. Gospodje ki vodijo tamošnje ljudstvo in kak Pepi di condoto — bodo pretakali krokodilove solze. Da se Lahonom krivična želja ni spočila, zaslug gre v prvej vrsti našemu odličnemu poslancu g. Nabergoju, ki je lahonsko misel, odpreti italijanski razred v celoma slovenskej vasi, ob svojem času v mestnej zbornici odločno pobijal. Boljše tako!

Popravljenе volilne liste bodo razstavljene od 21. t. m. počenši v preddvorani mestne zbornice (mestni magistrat II. nadstropje), na borzi, v tergesteji in drugih javnih zbirališčih. Magistrat objavlja tudi posebne določbe in ravnanje o priliki volitev. Volilni listki pošiljajo se od 19. t. m. volilcem na dom. Kdor jih ni dobil naj se osebno oglasi v rečenej preddvorani namreč: a) volilci IV mestne skupine dne 3. nov. b) III m. skupina 6. nov. c) II mestna skupina dne 11 nov. in d) volilci I mestne skupine v sredo 13 nov. od 9—2 pop. Za volitve v okolici se izda poseben oglas.

Deželni zbor istrski. V četrtej seji dne 19. t. m. dr. Laginja je interpeloval predsednika gledé nekega izraza v zadnjiej seji gledé rabe hrvaščine v dež. zboru. Campitelli smatra interpelacijo za ugovor in jo odbije ker se je v svojem postopanju ravnal po vzgledu prejšnjih državnikov. Članom deželnega odbora so izvoljeni poslanci dr. Becich, dr. Gambini, dr. Cleva (Italijani) in prof. Spinčić (Slovan). Zadnji se zahvali za čast rekoč, da bo isto sprejel ako mu to dovoli dež. šolska oblast. Predlog lovskega društva v Trstu, naj bi se lovska postava nekoliko preuredila se zavrzje. Sprejme se resolucija predlagana po vitezu Contiju, v obrambo ribarstva in proti škodam prouzročeni v lovu. Sprejme se tudi po dolgej debati zakonski načrt da se občina Dolina in Buzet ločiti v dve samostojni.

Peta seja je bila večeraj. —

Pošta v Borštu je bila odprta 16. t. m. Pošta je jako važen faktor v praktičnem življenju, kraj brez pošte je jako zapuščen in od vsega sveta odtrgan. Po neumornem prizadevanju nekaterih odličnjakov, ki se neso strašili ni potov ni prošenj, dovoljena je bila pošta v Borštu. Borščani in Ricmanjci, ki so dosedaj morali v Katinaro po pisma in časopise morajo biti hvaležni onim vrlim možem, ki so se potrudili, da so jim priborili to tako potrebno poštno postajo. Tudi mi jim izrekamo tem potem hvalo na njih požrtvovalnem trudu. Naj delajo vedno v korist svojega ubozeza ljudstva. Bog je živ!

Kurz za rokodelce-mornarje se odpre na tukajšnej c. kr. navtični akademiji dne 29. t. m.

Lahonska nesramnost v Istri presega vse meje. Lahone jako bode v oči, da se slednjič tudi v njihovem deželnem zboru govori v obeh deželnih jezikih. Člankar v zadnjiej „Istri“ s čudno logiko zagovarja italijansko večino, ki se je pokazala letos nad vse tolerantno in vzvišeno nad strankami ne dopusteč, da se poslanec Mandić izroči v času zasedanja sodišču, da proti njemu postopa. Iz vsega tega se lahko vidi premetnost in zloba nasprotne stranke. Ako bi v deželnem zboru res moral biti le jed en poslovni jezik: dosledno moral bi veljati jezik večine istrskega prebivalstva. Izključljivo hrvaščine v deželnem zboru si mi nikdar ne nadejamo, smelo pa tirjamo, da se i naš jezik pripoznava. Ako dež. predsednik hrvaščine ne ume, naj se jej priučil! Dolžnost njegova je poznati deželne jezike. Ako je dež. podpredsednik dr. Dukić govoril izključljivo hrvaški, izzival ga je k temu dež. predsednik s svojim demonstrativno laškim

govorom. Imuniteta pa velja vsem poslan-
cem ter ni to nikaka predprava. Lahov.
V letošnjem zasedanju neso se pokazali
istrski Lahi strpljive pač pa odlično into-
lerantne kajti zavrgli so odločno vsako
spravo in sporazumljenje s slovansko
manjšino. Kaj tako gorostasnega in zavite-
tega more trditi samo strastni člankar
poreške „babe!“ —

Lahi o Lahih. „Gazzetta di Venezia“
od dne 14. t. m. prinaša dopis iz Rima
v katerem se govori o narodih na obalah
Istre. Mej drugim trdi omenjeni časopis,
da so prebivalci ob istrskih oba-
lih večinoma slovanski ali slo-
vanoljubi. Celo Lahi onstran luže jih
obsojajo, vendar pa kriče, da je Primorska
„italijanska zemlja!“

Goriška „Soča“ poroča, da sti celo
občini Sedlo in Breginj (torej tudi
rojstni kraj obeh Tonklijev) po svojih naj-
upljudnejših možeh naprosili slovenske po-
slance, da volijo dr. A. Gregorčiča de-
želnim odbornikom. Radi tega bi bil moral
dr. Nikolaj Tonkli sam se braniti odbor-
niškega mesta. Pripravlja se nekaj mnogo
hujšega. —

Laški patrijotizem. Na imendan pre-
svitlega cesarja dne 4. t. m. priredila se
je v goriškem gledišču predstava, pri ka-
terej je bilo navzočih kacic 30 poslušalcev
in nekoliko častnikov.

„Prostori, piše „Soča“, kateri so bili
prejšnje dni pri najslabšem vremenu za-
sedeni z unetim občudovalci male umet-
nice Dore — to je poslušalci iz krogov
razpuščenega društva — bili so popolnoma
prazni. Mestni zbor je bil borno zastopan
po županu in še dveh ali treh svetovalcih.
Izmed uradništva se je samo politična
oblast zavedala svoje dolžnosti. Slavna
sodnija hotela je menda tudi pri tej pri-
liki pokazati svojo nezavisnost, pa tudi
drugi c. kr. uradi so bili prav revno za-
stopani pri svečani predstavi — v čast
presvitljemu cesarju. — Avstrijec se je
na cesarjev imendan čutil v goriškem gle-
dišču — na tujem. — To je goreče
domoljubje primorskih Lahov!

Listnica uredništva lahonskega lista
„Il Mattino“ od minole nedelje odgovarja
mej družim tudi nekemu Edvardu M. iz
Rojana naslednje: „Vi izražate čute, ki
so vam v visoko hvalo in čast. Ali, takih
tipov, kakor je oni, o katerem nam pišete,
teh je na ducate. Lustimo jih, uboge Zulu!
saj oni gotovo ne podró „Pro patriae“. — Mi
se nočemo vtikati v uredniške tajnosti vrlo
lahonskega lista pri vsem tem se nam
pa pozdva, da je oni človek, kojega
Mattinovo uredništvo tako časti in povzdi-
guje, slovenski renegat z pristno „rimskim“
imenom, ki živi od krajcarjev slovenskih
delalcev v Rojanu in ki v zameno in za-
hvalnost opravlja častni posel ovaduha pri
uredništvu pristno-lahonskega lista. Pastimo
mu to veselje, naj vsaj on opravičuje in
podpira lahonsko „patrio!“

Državni uradniki bodo morali počenši
z letom 1891 nositi v vseh službenih po-
slovih posebno monturo slično onej ki jo
nosi c. kr. mornarica. Isto bodo opravičeni
nositi tudi izven službe. Uradniki do VIII
dijetnega razreda bodo imeli razun navadne
tudi posebno gala-obleko ki jo bodo nosili
samo v posebnih slavnostih. Prašanje je
pa, kdo jim bode obleko preskrbel? Željo
to, da se državni uradniki oblečejo v po-
sebno obleko, izrazil je neki presv. cesar
sam; ko je zadnjič bil v Berlinu pri
nemškem cesarju, imel je priliko opazovati
tudi nemške monturovane uradnike, kar se
mu je neki prav dopadalo in skleknil je
isto uvesti tudi v Avstriji.

Dobrotvornost. Predsednik trgovske
in obrtne zbornice v Trstu baron Reinelt
je odločil o priliki praznovanja stoletnice
tvrdke Reyer & Schlick 50.000 for. da se
ustanovi 9 stipendij: pet po 300 for. in
štirje po 150 for. za tržaške dijake na
ljudskih, srednjih in višjih šolah.

Tržaška italjanščina pred pristnim
Lahom. Po Acquedottu sprehajala sta se
dva Laha. Kakor je bilo soditi po govo-
renju bila sta Napolitanca „Govore li v
Trstu italjanski?“ vpraša eden svojega
druga, ki je bil uže dlje časa v Trstu.
„Govore, da“, odgovori ta, „pa kako! Mesto:
„municipio“, pravi „municipio“, vsaka druga
beseda je pa nemška ali pa slovanska.“
Tako sodi Napolitanec o tržaški laščini.

Vreme traje še vedno slabo. Uže
mesec dni skoraj nepronehoma lije iz neba.
Od vseh strani prihajajo vesti o povodnjih
in velikih škodah prouzročenih po narastu
več rek. Na Hrvaškem je Drava izstopi-
la ter poplavila vso ravan pri Osjeku;
obilno škode so napravile tudi izstopivše
reke na Koroškem podivši več mostov
in pretgavši zveze. Žalostne vesti pri-
hajajo tudi iz Italije in iz Tirolske. V
zadnji deželi je morala ubogim poško-
vancem priteči na pomoč dežela, koja je
v to dovolila 20.000 for.

„Slovenski Pravnik“ prinaša v 10.
štev. naslednje vsebino: — Prof. Vojno-
vič: Nova teorija o temelji zaštite pose-
stne. — I.: O notarjih ali beležnikih.
— Dr. Fr. Zupanc: Iz sodno-zdravniške
prakse. — Iz pravosodne prakse. Civilno
pravo: a) „Mala fides“ prvega izvršilnega
kupeca nepremičnino, ki se je pozneje vno-
vič prodalo b) O dopustnosti glavno pri-
sege glede okolnosti, dogodivše se za ne-
doraslosti delatove. Kazensko pravo: a)
K uporabi § a 312. kaz. zak. b) Zadenejo
li stroški kazenske pravde zasobnega tu-
žitelja, kadar se razveljavi vsled obno-
vljenega kazenskega postopanja pravomo-
čna obsodba in potem preiskava ustavi
brez glavne razprave? — T.: O besedi
„ugovor“. — II. redna glavna skupščina
društva „Pravnika“. — Književna poro-
čila. — Drobne vesti.

„Dom in svet“ št. 10. prinaša: Dvojna
svatba. — Nevesta. — Iz burkaste pre-
teklosti Mihe Gorenjskega. — Naročilo.
— O spiritizmu. — Adolfo Vober-Tkal-
čević. — Nekoliko drobtinice iz Cigaleto-
vega življenja. — Slovestvo.

Karavana Somalijev obstoječa iz 27
afrikanških črncev, namreč: 16 možkih,
4 žensk in 7 otrok, ki se je predstavljala
v prostorih pred ljudskem vrto, odšla je
zopet v svojo domovino.

Poskus samomora. 32letni A. Jovajn
vrgel se je minolo nedeljo v morje ali
nekateri mornarji so ga rešili iz vode.

Ječmen na očesu je jako sitna pri-
kazen prouzročena navadno po prepolnem
želodeu. Da se odstrani dober je jajčji
belnjak ki se polaga na bolno oko.

Francozka vojna moč znaša 4,108.655
mož mej katerimi 2 025.253 ki so se tri
do pet let vadili v orožju.

O smehu. Nek časnik piše o sortah
smeha naslednje: Opazilo se je, da smeh
kacega človeka izraža neko duševno člo-
vekovo stanje za samoglasniki, ki v njem
prevladujejo. Osebe v čijih smejanju pre-
vlada A. te so odkrite in poštene, ljubijo
šum in gibanje ter so pri tem jako spre-
menljivih čutov. Smejanje z E pristuje
flegmatiku in melanhoniku, Z I smeje se
posebno otroci kakor tudi najvini, pre-
prosti, boječi in neodločni ljudje. Smeh
pri katerem se posebno čuje samoglasnik
O znači plemenitost čutov in drznost. Va-
rovati se pa treba ljudi, ki se smeje z U
kajti isti so črnogledi.

Dunajska bors

22. oktobra

Enotni drž. dolg v bankovcih	— —	glđ. 85 20
„ „ v srebru	— —	85 80
Zlata renta	— —	100 20
5% avstrijska renta	— —	100 05
Dolnice narodne banke	— —	920.—
Kreditne delnice	— —	306 60
London 10 lir sterlin	— —	119 20
Francoški napoleonidori	— —	9 50
C. kr. cekini	— —	5 67
Nemška marke	— —	58 12 1/2

ILUSTROVAN NARODNI KOLEDAR za leto 1890.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.
Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvar-
nah J. Gionti-jevi in M. Gerber-jevi v Ljub-
ljani. Naroča se pa lahko v vseh bukvarnah.
V Trstu dobiva se v „Tiskarni Dolenc“ in
„Tržaškem podpornem in bralnem društvu“.
Cena 45 kr., po pošti 50 kr.

Vsebina: Popoln koledar, kateremu so pridejana
tudi slovanska imena in cerkveni koledar. Na-
dalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji
evropski. Vojvodinjo Kranjsko: Vsi deželni za-
stopi, deželni odborniki, deželni poslanci, mestni
odborniki, načelniki uradov, c. kr. notarji, advo-
kati itd. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzojavni
cenik. Lestvica za pristojbine kolekrov. Sejmi na
Kranjskem. — Zabavni del: N. ši zasluzni možje.
Božja pota Slovencev. V noči Rusalk Ogled po
svetu: Dogodki v Srbiji. Razstava v Parizu. Bou-
langer. Orijentalna železnica. Smešnice. — Nazna-
nila. 1—5

Občinski tajniki

in druge osebe razumne, katere prihajajo
mnogo v dotiko z občinstvom, spretno in
zanesljive naj pošljejo svoja prašanja radi
izdatnega zasluzka, ki vedno narašča ter
traje več let, na „G. A. G. 1.867“ Graz,
postlagernd. 6—10

Osem svetinj.
Najboljše ročne harmonike

se 1., 2. in 3. vrstami tipk, orke-
ster-harmonike z jeklenimi gla-
sili in usnjatim mehom, lastnega
izdelka, kakor tudi glasbila vseh
vrst: violino, citre, piščale, kla-
rinete, trompete, lajne, orglice
z okretalom, ustne harmonike,
okarine, lajnice, arystone, or-
gljice za ptice, albumi z godbo, kozarce za pivo
in vino, neceserje za dame z glasbilo itd. v
tvornici harmonik 20—8

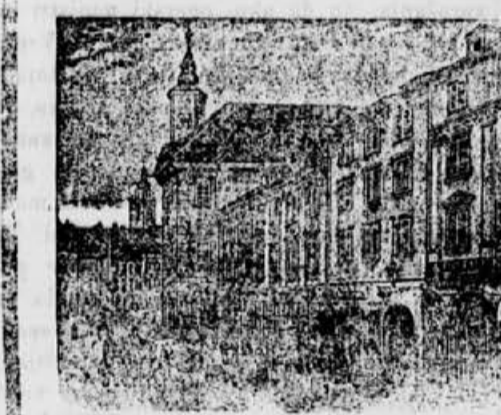
Ivana N. Trimmel-a
na Dunaji, VII., Kaiserstrasse 74.
Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Brnsko sukno
za elegantno
jesensko ali zimsko obleko
v odrezih po m. 310. to je 4 unajske vtiže
vsak kupon za

glđ. 4 30 iz fine
glđ. 7 75 iz finejšje
glđ. 10 50 iz jake fine
gold 12 40 iz najfinejšje

pristine ovčje volne
kakor tudi sukno za površnja sukne, česljano
sukno, pleteno z s. il. zimsko valjano sukno,
sukno za love, tkanine iz nit, katere se daje
pr. 6. fino in najfinejšje črno sukno za salone obleke
itd. itd. poštja proti povsejtu iznosa celina in
s. lidna, jako dobro poz. ana

tovarniška zaloga sukna
SIEGELIMHOF
v Brnu Brūn).
Zjava! Vsa kupca je dolg 310 m. in širok 136
cm., torej zadostuje popolnoma za kompletno obleko
za gospode.
Tudi se daje kolikor metrov se želi Jamči se,
da se odpošlje natanč. o bi go po izbranem vzoru,
Uzorci zastoj in franko. 8—20

Julius pl. Trnkóczy, VIII., Josefstädterstrasse 30. V
Trnkóczy v Ljubljani Ubald pl. Trnkóczy. P. n. občinstvo se prosti, ako mu je ta
tem ležče, da snoda nevedena zdravila s prvo postjo dobi, da nasl v tako le napravi:
Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani.

Lekarna
Trnkóczy,
zraven rotovža
v Ljubljani
na
velikem mestnem trgu,
priporoča tukaj popisana najboljša in
sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi
ne prišli pi m-nih zahval o naših
izberno skušenih domačih zdravilih-
Lekarn Trnkóczy-jeve tvrda je jet,
in sicer: Na Dunaji Viktor pl.
Trnkóczy, V., Hundsturmstrasse 113
(tudi kemična tovarna); dr. Oton pl.
Trnkóczy, III., Radeckypf lz 7 in
Grazi (na Štajerskem) Vendelin pl.

Marijacejske kapljice

za želodec, katerim se
lma na tisoč ljudi zahva-
liti za zdravje, imajo izvr-
sten vseh bi vseh bo-
lznih v želodec in so ne-
prekosljivo sredstvo zoper
mankanje slasti pri jedi,
slab želodec, urák, ve-
trovs, koliko, glatenico,
bljuvarje glavoból, krč v
želodec, bitje sroca, zaba-
sanje, glishe, bolezní na
vrani, na jetrih in zoper
zlatožilo. Steklenica velja
20 kr., 1 tucat 2 glđ., 5
tucatov samo 8 glđ.

Svarilo! Opozorjamo, da se tiste lalelle
MARIJACEJSKE kapljice dobivajo samo v l-karni
TRNKOCZY-ja, zraven rotovža na velikem trgu v
Ljubljani.

Cvet proti trganju

(Gleicht je odlično
najboljše zdravilo zo-
per protin, ter reuma-
tizem, trganje po udih
bolečine v križi ter
živein, ot-kline, otrp-
lene ude in kite itd.,
malo časa če se rabi,
na mlne popolnem tr-
ganje, kar dokazuje
obilno zahval. Zahteva
tudi se samo „cvet
zoper trganje po
dr. Malicu“ z zraven
stoječim znamenjem 1 steklenice 50
kr., tucat 4 glđ. 50 kr

Č ni na steklenici zraven
stoječega znamenja, ni pravi cvet in
ga precej vrnite.

(Schutzm rke)

Planinski zeliščni sirup kranjski.
za odrasle in otroke, je najboljši zoper kušelj, hripavost, vratoból, jetiko, prsne in
pljučne bolečine: 1 steklenica 50 kr., 1 tucat 5 gl. Samo ta sirup za 50 kr je pravi.

Kričistilne kroglice,
ne smeje bi se v n jednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisočkrat sijajno osv-
dčile pri zabasanji človeškega to-lasa, glavó ólu, otrpnelih udih, skaznem zelodecu,
jetrih in obistih boleznih, v škatljah á 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 glđ.
5 kr. Razpošiljava se s postjo najmanj jeden zavoj.

ZDRAVILA ZA ŽIVINO.

Štupa za živino. Ta prav dobra štupa po-
maga najboljše pri vseh
boleznih krav,
konj in prašičev.
Konje varuje ta
štupa trganja po
črevih, boz-a-k,
vseh nalezljivih
kuznih boleznih,
kastja, puenih in
vratnih boleznih
ter odpravlja vse
g liste, tudi vzdi-
zuje konje debe e,
okrogle iskrene.

Krave dajo mnogo dobrega mleka.
Zametek z rabitnim navodm vred
velja 1 50 kr., 5 zamotkov samo 2 gl.

Svarilo! Naši izdelki so pristni, zanesljivi in zajamčeni, č. imajo ime
Trnkóczy in v svojo varstvo znamko. Zoper ponarejanje istih se sodnijski postopa.
Vsa ta našeta zdravila se samo prava dobijo
v lekarni TRNKOCZY-ja v Ljubljani
zraven rotovža
in vsak dan s postjo razpošiljava 4—6

Cvet za konje. Najboljše mazilo za konje
pomaga pri pretęgu til, ote-
kaní kolen, kopit-
nih boleznih, otrp-
nenji v boku, kriz
itd. otekanji nog
mekujih na no-
gah, izvilenji tš
čanj so la, op. ave
se žio lid, s kratka
ri vseh vnanjih
boleznih in hitsh.
Steklenica z rabit-
nim navodm vred
stane 1 glđ., 5
steki z rabitnim
navodm vred
samo 4 glđ.

